

Ա. Վարդանեանց:

կառավարչին, ճանապարհի լեռնաբերի
դէմ, որոնց չորհրդի ոչ մի ծախս չէ լի-
նում ճանապարհը բարելաւելու և կանոնա-
ւորելու ճանապարհը բարելաւելու մի քա-
նիստ հեռագրով դիմել են ևս պաշտօնա-
րին, խնդրելով նրա միջամտութիւնը:

Կազմակերպ պաշտօնական թերթը հա-
ղորդում է թէ Թիֆլիզի բաթկանապե-
տի օգնական է նշանակուում Թիֆլիզի
նահանգական հաշտարար դատաւորի
օգնական պ. Գ. Գոգաբիշով:

ՏԻՖԼ. Լիտւանի Լազարի թղթա-
կիցը շատ օգտակարական աշխույժ է
նայում արհեստագործներին և կողմ-
ապետներով լի Լազարի վրայ, որովհե-
տե Լազարիի գաւառի աւագակնե-
րից մի քանիսը ընտրած են: Այդ
մասին թղթակիցը պատմում է հետե-
ւալով... Գաւառագետ պ. Գաւառի թա-
նա քալ հետեւում էր Մուստաֆա և
Խալիլ աղա աւագակներին և նրա խմբ-
ին, որ վաղուց ստիպում էին ձգել
Լազարիում, ունենալով պաշտպաններ
և պատասխանողներ: Գետաւոր նրանց
հետամուտ էին լինում, բայց աւագակա-
նութեւր ստացած տեղեկութիւններին
նայելով, խումբը մտադիր էր անցնել
Գաւառագետին, ձեռն աշխատել միայն
և գաւառի կրկին վերադառնալու և իւր
սիրտգործութիւններով մոռացնել Գ. Գ.
Գոգաբիշով և ուրիշները արածները: Պ.
Գաւառի աշխարհութեամբ հետեւում էր
խմբին անդամներին և իւր գործակալ
ներէ միջոցով խմբակով որ նրանց
արտասահմանեան անցնալը են ստա-
ցել և ցանկանում են Քաղաքով անցնել
Գաւառագետին, ուղարկել Քաղաք իւր
թղթագրին Մեհաբի աղա Վէրիլիովին, որին
և յաջորդեց նոյնմանից 7-ին ձեռքա-
կալել յիշեալ աւագակներին բոլոր ան-
դամներին, նրանց ուղարկել հետ միա-
սին: Այդպիսով Լազարիի գաւառը ազա-
տու էր և ապագայ տեղաբնակից:

Շատ լաւ է, ի հաշիւ, եթէ Լազար-
իում այդ ձեռքադրուածները իր զա-
տ մի աւագակ չլինի, բայց Լազարիի
գաւառը ծիծեռնակներից առաջ, միշտ
աւագակներ է արտադրում:

ԱՆԿՆԻՍՏ Երկրորդ. 7.
(Թղթակցութիւն «Քրտագործին»)

Արդէն շատ անգամ հարց է ծագել,
որ Բորժովի երկաթուղու գիծը շարու-
նակուի մինչև Սեպտեմբր և ապա Արա-
թիւման, բայց գնադարձ հանգամանե-
րների առիթով, հարցը մնացել է մինչև
այսօր չլուծուած: Երկաթուղու անհրա-
ժեշտութեան մասին Սեպտեմբրի համար
լրագրութիւններում և թէ պետական
չըլմաններում խոսուել է: Եւսով Վրեմիա-
յի գրի մի նկատարութիւնը երկաթուղու
անհրաժեշտութեան մասին, առիթով առ-
ւելց իմ կարծիքը յայտնելու այդ հարցի
մասին: Այդ խնդիրը Սեպտեմբրի համար
հաղորդի նշանակութիւն ունի իւր ընա-
տուր հարաւորութիւններով, որի, շեք ար-
ժանաւորութիւններով, գիտականութեան
կան բերելով, մրցելով, հողի ու կիւ-
մայի յատկութեան և այլ համադրային
հարաւորութիւններով: Սեպտեմբրի համար ան-
հրաժեշտ կարել է զգացում և կարծիք-
ըզ գիտականութիւն: Օրինակի հա-
մար, վերջիններ ամենից աւել ընկող
լրագրութիւնները, նախ, մեր Սեպտեմ-
բրի, ինչպէս յայտնի է, համարեալ ամե-
նողով Ռուսաստանի մէջ մրցում է իւր
ազատ և պատմական մրցելով և բան-
աւորելով: Ամենայն տարի աշակեր-
տի աշխատանքները (օրական մօտ 4-5 վա-
րիկ) ուղարկուում է Ռուսիայի և Կովկա-
սեան գաւառային քաղաքները: Այս գոր-
ծի զարգացմանը կարծիք ունի զարկ
կտայ: Սերկորով Սեպտեմբրի հանդիսա-
նում է այսօր որպէս մի հիմնական կիւմ-
ունեցող վայր, որ իւր շրջակայումս այն-
պիսի շնորհակալութիւն (Սեպտեմբրի, Ռուս-
ի, Դոնպետ և այլն) ունի, որոնք համ-
բան են ստացել ամբողջ Ռուսաստանում:
Մեր քաղաքի երրորդ առաւելութիւնը
կազմում է իւր հարողակցութեանց ար-
ժանաւորութիւնը շրջակայ քաղաքների և
գիւղերի հետ: Այսպէս օրինակ, միշտ
ապրանք է ուղարկում և ստանում Արա-
թիւմ, Սեպտեմբր, Արեւմտեան Կովկաս, Ար-
գոնի, Արաթիւմ, Բորժով, և ամեն
տեղ ունի կանոնաւոր խառնուրդ հանա-
պարհներ: Չորրորդ յարաւորութիւնը եր-
կաթուղու գծի համար ներկայանում են
Սեպտեմբրի շրջանի առատ հանքային
հարստութիւնները և հողերը: Օրինակ,
Ռուսիայի գիւղի մօտերում ամա մի քա-
նի տարի է, յայտնուել է ինքնուրույն
պիտակ հող, որ եւրոպայիները կապա-

յով են վերցրել 72 տարի ժամանակով և
ամենայն օր աշակերտ քանակութեամբ
ուղարկում են արտասահման: Նոյնպիսի
արդէն սկսուել է մարմարեայ քարերի
մշակութիւնը:
Մի քանի տեղեր երկաթի հանքերի
հետքեր են երեւցել և այլն: Հինգերորդ,
Սեպտեմբրի յայտնի է իւր ընտիր գիւղա-
տնտեսութեամբ: Նշանաւոր են մեր իւր
պանիրը, բուրբուր, գաւառեան ձուկը և
նրա, ապա արհեստագործների շինուածք-
ները (ոսկրեղները և արծաթեղները) և
ձուկաբուծութիւնը) որոնք ամենայն տարի
հաղորդի քանակութեամբ օտար երկրներ
են ուղարկում ծախսուելու:

Այստեղ ինչեղի միայն ամենահասարակ
առուելութիւնները, որից տեսնում ենք
որ մեր Սեպտեմբրի համար երկաթուղին
անհրաժեշտ կարել է և դրանով կարել
է մեծ դարկ ապ թէ առետրին և թէ
մանաւանդ արդիւնաւորութեամբ: Ամե-
նայն տարի մեր ապրանքը օտար երկր-
ներ արտահանուում համար մեծ դուռ-
աւորութեամբ և հանդիպում: Մանաւանդ
գաւառից էր նշանաւոր մրցելի (ինչո՞ք և
տանձ) արտահանութիւնը ամենից
մնում է մինչև որ ապրանքի տեղը կա-
րողայայ փոխադրուում կամ ձեռք ձգել:
Տարւաւ մի մասնաւորութեամբ Սեպ-
տեմբրի մինչև Բորժով ընթերցել փիլիսո-
փային էր մինչև յայտնել, փոխել բարձրա-
նում է մինչև 15—20 կողպէ. Եւսով Եւսով
անգամ կրկնապատկուում է: Հինգ այս
տարի փիլի փոխել այժմ մինչև Բորժով
(76 վարկ) ստանում են 19 կողպէ, այն
էլ դիտարութեամբ է դառնում, որով-
հետեւ մի քանի մանաւանդներ փոխել
են բոլոր փոխադրուում և ուղարկել:

Որո՞ւմ կամ ժամանակները դարձնում են
Ռուսիայի և Կովկասի գաւառային քաղաք-
ներից մեր մրցելի համար (ինչո՞ք),
բայց ապրանքի դիտարութեամբ ուղար-
կելու պատճառով, փոխանակ 1000 արկ
առնուել, վերցնում են 500, որով-
հետեւ չեն կարողանում ժամանակին
տեղի հասցնել: Ի նկատի առնելով այս
բոլորը, ընթերցող իմ ամառային, որ կը-
կաթուղին մեր Սեպտեմբրի համար ան-
հրաժեշտ կարել է և որ մի այնպիսի
արդիւնաւոր վայր կարել է օգտակար
դարձնել ամբողջ երկրի համար:

Եւսով Սեպտեմբր:

2ԱՆԿՆԻՍ ԳԻՆԻ (Ն. Մ. Սեպտեմբր. գաւառ)
(Թղթակցութիւն «Սեպտեմբրին»)

1893 ից սկսած, շարունակ չորս
տարի, մեր շրջանի հինգ հայաբնակ
գիւղերը Չալթի, Թօփթի, Փաթի, Սալա,
Սեփ-Սալա, և Նեմիթիայ—առատու
կան երես չեն տեսնել Գիւղացից ձեռ-
մասնութիւնը, որի ապրուստի աղբիւրը
հողագործութիւնն է, առատութեան
տարիներում ամբարած ցորենով մի կող-
մից ամենաէական գինով, (10 փ.—5 ա.)
վաճառելով, այս տարի մշ ուտելու և
մշ ցանելու ցորեն ունի. շատերը այս-
օր կարելիք իսկ սկսած փետր 1 և 30
կողպէով ալիւր են գնում:

Գարնի է երեւալայի ԴՆՆ պէտի լի-
նի այդ խնդիրը վիճակը այս օր, որ
որպէս սկսուած է այստեղ, երե-
կած աշխատանքի ըստը ճանապարհ-
ները փակուել են: Սակայն մի կողմից
հարուստութեան և կայունութեանը որոնք
առատ տարիներում հաւաքած ցորենը
ամենաէական գինով չեն փաշարել, իրանց
ամենաանհրաժեշտ կարիքները լցուց-
նելու համար, ինչպէս աղբաւ գիւղե-
րին, այժմ սկսել են ծախել խոյրը
(10 փ.), 12 ուտելով: Սակայն, ընդհա-
նուր առմամբ, մեր շրջանի թէ հայ և
թէ ռուս գիւղացու դրութիւնը ամենա-
տեսաւորութեամբ է: Ամեն տեղ առատութե-
րնկած է. բանուր գետակարգին աշ-
խատանքի ոչ մի աղբիւր չկայ, որի
հետեւը է բաղմունքի գողերի երեսն
գաւառի, ամեն գիւղեր ձի են տանում. ճանա-
կարներն ևս վառնաւոր են դարձել:

Այսպիսի դժուար տարիներում հա-
րուստները պէտք է իրանց օրըպար-
պարտականութիւնը համարեն, յուսա-
տական դրութեան մէջ գտնուած, իրանց
հասարակութեան թշուառ եղբայրներին
օգնելու համար: Սակայն Սեպտեմբր-
մի եկ. ծիւ. դպրոցներն ևս ենթա-
կուած են լուսաւորութեան նախարա-
րութեան: Հոգեւորների 3-ին թեմական
տեսչի օգնականի միջոցով ստացուեցաւ
մեր ծիւ. դպրոցներում Գոնի Զօրայ
նահանգի ժողովրդական ուսումնարան-
ների տեսչի պ. Ա. Օստրոմովից առ-
գիւղերից ցուցակ, որով պահանջուում է
հողաբարձութիւններից ներկայացնել
Ռուսիայի լեզուով ամառապատան աւսու-
նական և տնտեսական հաշիւ
Լուսու:

Կիրակէ Նոյեմբերի 9-ին Վանքի
մայր եկեղեցւում հոգեւորական կա-
ռարուց միջոցի հանգուցեալ անդամ
Երեմիա արքեպիսկոպոսի յիշատակին:
Հոգեհանգուցի ներկայ էին պ. Կառա-
վարապետի օգնական գեներալ Ա. Ձոր-
գէ, Թիֆլիզի կամենդատ գեներալ Դ.
Բեյտեր: Հրապարակ էին նաև համ-
քարներ, ուստաբաշխներ, ներկայ էր և մի
առա քահանայ: Որովհետեւ հոգեհանգու-
ցին ներկայ էր թեմական օրըպար-
տական և տեղական ինտելիգեն-
ցիան, ուստի անհատական մնաց թէ
նա կողմից էր նշանակուած այդ հո
գեհանգիտութեամբ:

Էջմիածնից գրած են «Մշակին»,
«Երեւելայի» հոգեւորների 4-ին, երե-
կոյան ժամը 3-ին, երեսնի նահանգա-
կան դատարանի պրոկուրորի կարգա-
ւորութեամբ տեղի ունեցաւ Երեմիա
արքեպիսկոպոսի զիակի անդամա-
հատութիւնը, ներկայութեամբ նահանգ
գաւառի գաւառաւոր պրոկուրորի օգնա-
կանի, երեսնի քաղաքային բժիշկ Ռե-
ազովի, մի գիւղացական բժիշկ և առ-
դական գաւառական բժիշկների և այլ
պաշտօնական անձանց: Հանգուցեալի
զիակի անդամահատութեան կարգա-
ւորութիւնը հետեւանք էր պաշտօնական
և մասնաւոր աղբիւրներից բոլորած կա-
կանները, որ իբրեւ թէ արքայաւոր մահ
ընական մահի կրկնապարտ չունի, անդա-
րդութիւնը իրանց երեսը, որ Երեմիայի
մահը առաջ է եկել արդի պայմանից,
արեան պահպանութեան պատճառով:

Ուրեմի «Մշակ» և «Կազմակերպ» թղթա-
ները իրար էին յայտարարել թէ հան-
գուցեալ Երեմիա արքեպիսկոպոսը դեռ
շատ երիտասարդ էր, առողջ և երկար
կարող էր ապրել: Գաւառական անդա-
մահատութիւնը հարեց այդ հաստա-
տութիւնները:

«Մշակին» գրում են Էջմիածնից, երե-
միա արքեպիսկոպոսի դաղդղի վրայ
գնելու համար պալատին են պատ-
րաստուում սիրտը պրոկուրորի և
իւր ընտանիքի և սիրտը ծառայող-
ների կողմից:

ՀԱՅԿԱՅԵԱՆ ՆԵՐԿԱՅԵՆՈՒՄՆԵՐԸ
ԱՐԳՎՈՒՄ

Ամսոյ 6-ին խաղում էին Լ. Կոմ-
լեզիկի «Բոյր» Թեքեայի հինգ գործողու-
թեամբ զբաղմունք:
Թատրոն այս անգամ համարեա
թէ լինել էր հասարակութեամբ, թէ և
պատրուակ առաջին կարգերը մեր հա-
րուստների տեղերը, դատարկ էին:
Առում ենք այս անգամ թատրոնը լի-
քըն էր, որովհետեւ նոյնից կարելի տեղ
մինչև այժմ եղած խաղերի ժամանակ,
երբ կիսից աւելի դատարկ է եղել
հարուստ: Հարց է, ինչո՞ք բացատրել
հասարակութեան անտարբերութիւնը,
թատրոն չաճանքից, հասարակութիւնը
է մոլորութեամբ, թէ մի այլ պատճառ կայ:
Թատրոնը հասարակութեանը դաւաճե-
նում է, հետաքրքրւում է երկու կող-
մով—իւր բնականութեան կենսականու-
թեամբ և խաղային գերակատարների խա-
ղով:

Բացուի խումբը մինչև այժմ չունի
օրինաւոր հասարակութեանը բնականութե-
մինչև այժմ խաղացում պիտաները մեծ
ամենահանգիստ կարիքները լցուց-
նելու համար, ինչպէս աղբաւ գիւղե-
րին, այժմ սկսել են ծախել խոյրը
(10 փ.), 12 ուտելով: Սակայն, ընդհա-
նուր առմամբ, մեր շրջանի թէ հայ և
թէ ռուս գիւղացու դրութիւնը ամենա-
տեսաւորութեամբ է: Ամեն տեղ առատութե-
րնկած է. բանուր գետակարգին աշ-
խատանքի ոչ մի աղբիւր չկայ, որի
հետեւը է բաղմունքի գողերի երեսն
գաւառի, ամեն գիւղեր ձի են տանում. ճանա-
կարներն ևս վառնաւոր են դարձել:

Այսպիսի դժուար տարիներում հա-
րուստները պէտք է իրանց օրըպար-
պարտականութիւնը համարեն, յուսա-
տական դրութեան մէջ գտնուած, իրանց
հասարակութեան թշուառ եղբայրներին
օգնելու համար: Սակայն Սեպտեմբր-
մի եկ. ծիւ. դպրոցներն ևս ենթա-
կուած են լուսաւորութեան նախարա-
րութեան: Հոգեւորների 3-ին թեմական
տեսչի օգնականի միջոցով ստացուեցաւ
մեր ծիւ. դպրոցներում Գոնի Զօրայ
նահանգի ժողովրդական ուսումնարան-
ների տեսչի պ. Ա. Օստրոմովից առ-
գիւղերից ցուցակ, որով պահանջուում է
հողաբարձութիւններից ներկայացնել
Ռուսիայի լեզուով ամառապատան աւսու-
նական և տնտեսական հաշիւ
Լուսու:

Մայիս ամսից մինչև հոկտեմբերի
կէսը մի այնպիսի ժամանակամիջոց է,
որի միջոցում հեռութեամբ կարելի էր
բնականութեամբ կապել: Բայց մեր պարոն-
ները սիրում են ընտրուել—գործի մէջ
մանկ, իսկ գործ կատարել ոչ յանձն-
են առնում և չեն կատարում ոչ չեն
հրաւիրում այնպիսիներին, որոնք և ձե-
ռահան են իրանց պէս չեն գտնա-
տուել թէ ժամանակ չունին: Գործի մէջ
ինչեւ բաղմունք լաւ հաշուում է, եթէ
հեռակայանութեան և գործունեութիւնը, դա-
տարարելի է, երբ միայն անգործու-
նութիւն է արեւապետում: Միայն այժմ,
երբ այժմ կողմից քաղաքում է լուսու-
մայիս ամսի են դիմում արա կան նրա
օգնութեամբ: Մինչև այժմ ցանկանում
էին միայնակ լինել, բայց այժմ, երբ

հասարակութեան պահանջը խիստ է,
երբ գործը դադարում է, նոր են դի-
մում, երբ սեզոնի կէսը արդէն անցել
է: Բայց չլաւ է ոչ քան երբեք:

Միւս պահանջին, նոյնպէս բաւարա-
րուելու չէ աղիւս կոմիտեան, չկար-
գանալով նորանոր օյժեր բեմ դուրս բե-
րել: Թէ և այս բանում նրան մեղադրել
չէ կարելի, ոչ ուղիւս Բազմում յայտնի
նոր պիտի չունին, որոնք անհատական
խաղով հասարակութեանը հետաքրքրու-
ւել և թատրոն յաճախել, բայց և այն-
պէս, էլի Բազմում է գտնուում տիկին
Հրաչիայ, իսկ այժմ Թիֆլիզում են մեր
առաջնաւոր կոմիկ Տէր Գաւառեան, և
նոր ոյժեր օր. օր. Խիթիարեան և Իդ
միտեան: Ինչն է արգելում ամեն կերպ
աշխատել մի կամ երկու ներկայացումի
համար յիշեալ յարգիլի օյժերից ամեն
մէկին հրաւիրել: Բազմ, բեմ դուրս բե-
րել, որ հասարակութիւնն էլ հետաքր-
քուի և թատրոն յաճախել: Ներկայա-
ցումներին անյաջողութեան խիստ նպաս-
տում է և մեր գիւղացականների անպա-
րտաւորութեամբ հետեւանք էր պաշտօնա-
կան և մասնաւոր աղբիւրներից բոլորած կա-
կանները, որ իբրեւ թէ արքայաւոր մահ
ընական մահի կրկնապարտ չունի, անդա-
րդութիւնը իրանց երեսը, որ Երեմիայի
մահը առաջ է եկել արդի պայմանից,
արեան պահպանութեան պատճառով:

Մենք կարծում ենք, որ այժմ քան
երբեք, մեր գիւղացականները աւելի միջոց
ունեն լաւ պատրաստուելու: Եւրիւ չե-
զամենք ամեն մի հոգս և խաղալը կա-
տարել են իրանց գերաստանները: Իսկ
այժմ ամեն մի կողմնակի թատրոնական
հոգեւորական ազատ են, ստանում են հա-
մար փարձաւորութեան և ուրեմի հա-
գեպէս աւելի խաղաղ վիճակի մէջ են և
աւելի լաւ պիտի պատրաստուին: Բայց
այդ ձգտումը նկատուի չէ:

Մի քանի խումբ էլ ամսոյ 6-ի
«Բոյր» Թեքեայի ներկայացման մասին:
Գրաւածքի մասին խոսելու աւելորդ է,
նա շատ լաւ ծանօթ է արդէն թատրո-
նական կարծիքներ և նրա մասին շատ
տարբեր աշխարհներ կան:

Մենք միայն գործնում ենք, որ
կոմիտեան ամենին ի նկատի չէ առ-
նում մեր բեմի այժման պահանջները:
Թատրոնը ամեն մի հոգս և խաղալը կա-
տարել են իրանց գերաստանները: Իսկ
այժմ ամեն մի կողմնակի թատրոնական
հոգեւորական ազատ են, ստանում են հա-
մար փարձաւորութեան և ուրեմի հա-
գեպէս աւելի խաղաղ վիճակի մէջ են և
աւելի լաւ պիտի պատրաստուին: Բայց
այդ ձգտումը նկատուի չէ:

Մի քանի խումբ էլ ամսոյ 6-ի
«Բոյր» Թեքեայի ներկայացման մասին:
Գրաւածքի մասին խոսելու աւելորդ է,
նա շատ լաւ ծանօթ է արդէն թատրո-
նական կարծիքներ և նրա մասին շատ
տարբեր աշխարհներ կան:

Մ. Բալայան

Վերջին օրերս սկսել է հարց, ցո-
րենը և վարին թանգաւոր Թիֆլիզի
չուկայում, որովհետեւ այլ ևս այնքան
չէ բերվում գիւղերից, որքան առաջ:
Տեղական ցորենն այժմ վաճառվում է
փաթիլ 1 և 20 կողպէ, մինչդեռ ան
ցեալ տարի արժէր 90 փ.—1 և, Գա-
րին 75—80 փ., իսկ անցեալ տարի ար-
ժէր 40—45 փ., Ալբիի գինը 1 և 20
կողպէից բարձրացել է 1 և 50 կողպ.,
հարաւային Ռուսիայից Թիֆլիզ էր բեր-
վում օրեկան 200—300 փութ ցորեն և
ալիւր, իսկ այժմ բերվում է միայն 60-
80 փութ:

Մինչև այժմ մեր քաղաքի ազգա-
ընտանեկանը հետաքրքրուելու ունի
փայտը, ածուխը, արծաթը և այլ կեն
սական պիտանքները գնելու ուղա-
կի «առաջին ձեռքերից», որովհետեւ գիւ-
ղացիք այսպիսով և բեռներով բերում
էին այդ պիտանքները քաղաք և պատեց-
նում փողոցէ փողոց, Վերջին ժամանակ-
ներս ստեղծանքները հրամանով ար-
գելուց գիւղացիներին պատեցնել իրանց
սայլերը քաղաքում, որով քաղաքացիք
ոչ միայն գիւղացիների գիւղութեամբ կեն-
սական պիտանքներ գնելու յարմարու-
թիւններից, այլ և այդ պիտանքների դը-
նիքը կարճ ժամանակում առաջնաւորից
անհամեմատ թանկացան: Ռուսի Թիֆ-
լիզի քաղաքային վարչութիւնը լսելով
քաղաքացուց գաղաղտները, այս օրերս
մտադիր է դիմել պ. աստիականութեան
և բանակցել, որպէս զի կրկին թոյլ տը-
րուի գիւղացիներին ազատ պատեցնել
փողոցներում, անհրաժեշտ կենսական
պիտանքներ:

Իբրեւ թէ Վերջին և ռուս լեզուներով
հասարակաւ «Վերջին» լրագիրը
հարգում է, որ Թատրոնում սկսել է
հարաւորութեան և իւր պարտական
լրագիր «Նորութիւններ» վերնագրով:
Լրագիրը իւր առաջին համարում յայ
տարարում է թէ ինքը պիտի նուիրուի
Գաւառագետին առանձին, արդիւնա-
բերութեան և երկարադրութեան ծաղ-
կեցնելու:

ՄԱՐԱԽԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՆ

«Նոյնից Վրեմիան» խոսելով
ժողովրդական լուսաւորութեան նա-
խարարութեան տարեկան բնութիւն
մասին, գ

[illegible]